

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
reklamációk és
előfizetési pénzek
küldendőik

Székelyudvarhely,

Bethlen-u. 5.

ev. ref. papi lakás.

VASÁR NAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.
FELELŐS SZERKESZTŐ:
VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:
minden vasárnap egy iven.
ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Megtérés.

Egy embertől egyszer azt kérdezték, hogy hány esztengős? Mire a kérdező azt felelte, hogy ő bizony csak 12 esztendős. A feleleten nagyon elcsudálgoztak, mivelhogy igen öreg vala. Ne csudálgozzatok, ugy mond, hogy én csak 12 esztendős vagyok, mert a testem igaz, hogy 68 esztendős, de a lelkem csak tizenkető. Ennyi ideje ugyanis, hogy *megtértem és élek.*

Akárhogy vesszük is amaz öreg ember feleletét, de neki feltétlenül igazat kell adnunk, Valódi élet csak a megtérés után kezdődik, s ez a valódi élet nem más, mint a Krisztus szerinti élet. Addig, míg a világ szerint élünk, a tesi indulatoknak hódolunk: életünk nem keresztyén élet. Az igazi keresztyén élet a megtéréssel kezdődik. Emlékezzünk csak vissza *Keresztelő Jánosra és Jézus Krisztusra.* Mind a ketten egy új életnek voltak hirdetői. S hogy kezdték tanításaikat? *Térjetekek meg:* így prédikált Keresztelő János. *Ha meg nem tértek és olyanok nem lesztek, mint a kis gyermekek, nem mehetnek be a menyeknek országába:* mondá Jézus. És az apostolok hányszor tanítottak a megtérésről? Olvassuk el csak a bibliát és meggyőződünk, hogy ők is az igaz ker. élet alapfeltételül a megtérést hirdették. Pétertől az első pünköszt napján azt kérdezték: Mit cselekedjünk? Ő pedig felelvén mondá nekik: *Térjetekek meg...*

Miért hoztuk fel mindezeket? Azért, hogy rá mutassunk arra, hogy a megtérést ma sem nélkülözhetjük, ha igaz ker. életet akarunk élni. Sokan, lehet, fejcsoválva olvassák ezeket a szavakat, s azt mondják rá: térjen meg a ki bűnös, de én nem érzem semmi szükségét a megtérésnek. Vigyázz, kedves olvasóm, mert Péter is vál-

tig állította, hogy ő milyen rendithetlen hiva a Mesternek, mégis háromszor tagadta meg. Nehogy te is elbízod magadot és megtagadd a Krisztust. Sohasem lehetünk elég erősek a hitben és elég buzgók a Krisztus követésében. Református egyházunknak pedig erős hitű tagokra és azokban nagy buzgóságra van szüksége. Éppen ezért, a megtérést nemcsak az urvacsora vételre vonatkoztatjuk, hanem minden munkálkodásunkra.

Sok téves felfogás és kicsinyes előítélet van a mi, különben derék református népünkben. Csak egy párra mutatunk rá. Sokan vegyes társaságban, hol más hitfelekezetiük is vannak: még ma is olyan szégyenkezve mondják ki, hogy ők reformátusok. Ugyan mit szégyenlenek? Talán azt, hogy ők *a legtisztább ker. hitet vallják?* Pál apostal, tudom, hogy nem úgy tett, hanem felémelt fővel hitdette: *Nem szégyenlem a Krisztus evangelinmát, mely istennek creje minden hívők üdvösségére.* A református vallás tiszta magyar vallás is. Térjetekek meg, mert a mig nyiltan és bátran, miként a gályarabok, vallást nem teszték a Krisztusról: addig egyházunk nem lesz erős.

Némelyek ismét az egyház ügyiben való fáradságot unják. Természetes, hogy kényelmesebb is félrehúzódní és az egyház ügyeiben részt nem venni: de hát, akkor nem is vagyunk annak *élőkövei.* Térjetekek meg, mert ti mindnyájan szent nép és királyi papság vagytok, s így mindnyájatoknak építeni kell a Krisztus anyaszentegyházát. Református egyházunk tagjainak is immár be kell látni, hogy az egyház építés nagy munkája *nem csupán a papok dolga,* hanem abban segítségére kell menni a hiveknek is. De, ezt a keresztyéni munkásságot papok, tanítók és világiak csak úgy végezhetik, ha előbb maguk is megtértek.

Az adventi napokban gyakran halljuk prédikálni a megtérést. Vegyük eszünkbe azért, hogy nemcsak a bönből kell megtérnünk, hanem a közönyből, a téves előítéletekből is, mert csak akkor lehetünk egyházunknak buzgó és áldozatkész tagjai.

Vajda Ferencz.

Adventi ének.

Szállj, szállj magasra, sziveink reménye,
Vezess el minket Jézusunk elébe.
Ragyogj előttünk fénynek oszlopával:
Szent biztatással.

Hogy jó az Isten, ráüt a viharra,
Vidám szivárványt sző a borulatra;
Igéje napfény, az ragyog felettünk,
Mit félne lelkünk?

Oh jó az Isten, a mi sziklavárunk,
Nem tart soké már bűnben bujdosásunk,
Az ígéretnek földjéhez érkezünk, —
Jézus az nekünk.

Ő lesz a váltság, élet-birodalma:
Változz öröme szivünk aggodalma.
Az elhagyottnak lesz már pártfogója,
Oltalmazója!

S lesz, lesz hitünknek diadalma, teljes,
Atyánk az Isten, irgalmas, kegyelmes.
A szeretetnek fényes napja jó fel,
Idvezítőnkkel.

Szállj hát magasra, sziveink reménye,
Vezess el minket Jézusunk elébe.
Elsirni könnyünk' édes örömeinkben,
Seretetünkben!

Szabolcska Mihály.

Az egyház szociális feladata.

Egy keresztyén hittérítő beszéli el a következő történetet:

— Térítő útamban vitatkozásba elegyedtem egy pogány bölcsessel. Kezdetem neki beszélni a keresztyén vallásról, mely minden vallások között az egyedül igaz és tökéletes vallás. Sok szép tanítása van a pogány vallásnak is, de sem hittani, sem erkölcsi tanításai meg sem közelítik a keresztyén vallást. Elmondhatom neki, hogy ki volt a Jézus Krisztus, beszéltem istenről — a mennyi Atyáról, az istenországáról, a bűnös ember váltságáról, az örök életről stb. A pogány bölcs nagy figyelemmel hallgatta tanításomat. Aztán mikor elvégeztem, megszólalt ő is és a következőket mondta:

— Sokat hallottam már tőled is, mástól is magasztalni a ker. vallást. S modhatom, hogy sokkal felette áll a mi egyszerű vallásunknak. De, kíváncsi voltam arra is, hogy a melyik vallásnak ilyen szép és magasztos tanításai vannak: abban az országban *milyenek az emberek*, kik azt a vallást követik? Elmentem tehát, a ti országotokba. A kíváncsiságtól égtem, mikor a hajó közeledett Európa felé, hogy ime, most egy eszményi országba érkezem. A hajó megérkezett és kikötött. Kiléptem a szárazra, de alig haladtam száz lépésnyire, nagy embercsoportosulást láttam. Miféle dolog ez? Közelebb érve, láttam, hogy *egy rendőr czipel* egy más embert. Miért viszi — kérdeztem. Azért, mondták, mert felebarátját meglopta.

Tovább menve, egy nagy épület előtt óriási

TÁRCZA.

Énekeskönyvünk.

A méltóságos igazgató tanács 4358—1905 sz. körlevelében felhívja az egyházak tanácsait, hogy énekeskönyvünk egy újabb kiadásánál eszközöndő módosításokra, meglevő, de kevésbé használt énekek kihagyása és újak felvételére adjanak véleményt. Szükségesnek vélem, hogy ezen adandó vélemények közül a nyilvánosság előtt is megjelenjék egy pár, mert ezáltal bizonyos követhető irányelvek fognak az egyházak előtt állani. De szükségesnek vélem azért is, mert ha valahol, úgy itt, e téren legjobban dominál a konzervativizmus, mely egy-két felállított irányelv nélkül lehetlenné tenné a tervbe vett és tagadhatatlanul szükséges módosítás eszközölését.

Nem egyedül állok azzal a véleménynyel, hogy jelenlegi énekeskönyvünk túl sok éneket tartalmaz és mégsem eleget. Túl sokat, mert pl. vasárnapi énekünk — a katekhizmusi énekeket is számítva — van összesen 70. De már alkalmi énekeink hiányosak. Reformációi énekünk csupán egy van, hazafias ünnepélyre írott egysincs (hacsak a »polgári társaság ünnepén«, »országgyü-

léskor« stb. jelzésű énekeket ilyeneknek nem vesszük). Temetési énekünk is van elég, de a legtöbbnek kalapja ez: »maga nótáján«. Honnan vegye elő már most egy kántor a »maga nótáját«? Viszont vannak teljesen fölösleges alkalmi énekek, mint árviz, csapás, tüzvész stb. idején, koronázás-kor, fejedelem névnapján stb. stb. Ezek mind fölöslegesek, s így bátran elhagyhatók, mert ha netalán előfordulnának is, így bátran elhagyhatók, mert ha netalán előfordulnának is, egy az énekeskönyvet alaposan ismerő énekvezér, mindig tud találni egy alkalmas éneket a dicséreték és zsoltárok közt.

Az ig. tanács megjelölte azokat az énekeket, melyek a módosított kiadásba okvetlen felveendők. Van ezek között is egy pár, melynek fölvetését fölöslegesnek itélem, részint a dallam nehézsége és használhatósága, részint a szöveg csekély értéke szempontjából. Ilyenek a 80 dicséret (kevésbé dallamos), a 241 dics. (litánia izü), 19 zsoltár (nehézkés dallamu és ritkán használatos), 30 zsoltár (nem dallamos). De fölveendőnek vélem a 9, 17, 36, 38, 40, 78, 92 (arab számmal jelzett), 94, 105, 106, 115, 121, 169 (arab sz. j.), 217, 218, 219, 221, 233, 237, 242 dicséretet, 50, 130, 135 zsoltárokat és a »Szent hitünkről . . .« kezdetű kinfirmációi éneket részint dallamuk szépsége, szövegük tartalmassága szempontjából, ré-

zaj és lárma ütötte meg a fülemet. Kíváncsi lettem erre is. Miért lármáznak, veszekednek ott az emberek — kérdeztem a kapustól. Itt *vendéglő van* uram, s a vendégek mulatnak. Most még a kezdetén vannak, de hallaná majd éjjel felé, akkor van ám, az igazi dolog. A tegnap éjjel is egy vendéget megverték, kettőt pedig ki kellett dobni.

— Ez a két eset szeget ütött a fejembe, de az itélettel vártam. Tovább megyek, gondoltam és megvizsgálom más dolgokat is. Egy *templom felé tartottam*. Bementem, és ott is egy szomorú tapasztalattal lettem gazdagabb: üres volt a templom. Alig 40—50-en hallgatták a ker. vallás szép és magasztos tanításait. A templom előtt pedig meglepett a sok koldus, kik között nemcsak sánták, vakok, bénák voltak, hanem ép, erőteljes emberek is.

— Ejnye gondoltam magamban, hisz én az utczáról nem ismerem meg a ker. embereket és ker. társadalmi viszonyokat, elmegyek tehát az *igazságszolgáltatás* épületébe. Ott bizonyára hü képet nyerek a ker. népek egész életéről. Ugy gondolkodtam, hogy a melyik vallásnak olyan szép erkölcsi tanításai vannak, mint a keresztyén vallásnak: ott bizonyára az erkölcsi élet is tiszta és tökéletes. Csalódtam, mert a bírák nem győzték tárgyalni a sok pert, melyeket: verekedés, apa- és testvér gyilkosság, rágalmazás, sikkasztás, lopás czimen indítottak a keresztyének egymás ellen. Benéztem a börtönökbe is, de, fájdalom,

szint azért, hogy azon egyes alkalmakra, melyekre ezek irva vannak, több jó énekünk legyen. Fölveendőnek tartom továbbá a próba énekeskönyvből a 92, 101, 102, 103, 104, 107, 128, 137, 143, 197, 217, 237, 255, 280, 313, 314, 323, 336 számú énekeket, melyekkel együtt a módosított kiadásban — a jelenlegi kiadás 277 énekével szemben — lenne 147 ének a temetési énekeken kívül. Az 55 dics. végső versszakának utolsó két sora nem rimel. Kijavítandó így: »kiket megváltál véreddel, Úristen! kérünk, ne hagyj el«. A 66 dics. dallamának utolsó sorában a két utolsó üteny így javítandó: $\frac{2}{4}$ c, $\frac{1}{4}$ b és $\frac{1}{4}$ a összekötve, $\frac{2}{4}$ g, $\frac{2}{4}$ szünjel, mely javítással az ének dallamosabbá lesz. A 73 dics. szövegéhez a dallam igen vig. Ezért ezen dallam helyébe a próbaénekeskönyv 103 énekének dallama volna teendő, mint jobban megfelelő. A 240 dics. dallama a »maga nótáján« jelzés helyett hangjegyekben kifejezendő.

I. rész. Dicséreték.

Vasárnapi énekek: 14, 15, 17, 1, 2, 4, 5, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 102, 107, 109, 114, 120, 121, 129, 146. Próbaénekeskönyvből 197, ének. 12, 13, 18, 20 dics. (összesen 34 ének).

Köznap reggeli énekek: 217. ének a p. é. k-ből, 7, 9, 39, 40, 41, 42, 45, 47, 50 dics. (összesen 10 ének).

Köznap estvéli énekek: 237 ének a p. é. k-ből, 10, 52, 53, 55, 57 dics. és 255 ének a pr. é. k-ből, (összesen 7 ének).

Bünbánati énekek: 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 105, 106, 115 dics. (összesen 11).

ezek is telve voltak.

Elszomorodtam a sok szomorú tapasztalat miatt, azután visszatértem hazámban. Arra a meggyőződésre jöttem, hogy a *keresztyén vallás szép és magasztos az elméletben*, melyhez egyik vallás sem hasonlítható: de a rossz felett éppen úgy nem tudott győzedelmeskedni, mint a mi vallásunk.

Eddig szól a hittérítő elbeszélése.

A ki ezt a történetet hallja, vagy végig olvassa: nemde, igazat ad a pogány bölcsnek. Mert az evangélium tanításaival egyetlen vallásalapító tanítása sem ér fel. A ker. vallás a többi vallásokhoz hasonlítva nem a legtökéletesebb és legigazabb vallás, hanem a *tökéletes, igaz vallás*. Alapítója nem gyarló, bűnös ember, hanem az Istennek szent fia, az Ur Jézus, a ki az ő mennyei Atyjának *akarátát* közölte az emberiséggel. Az alap, melyen ez az igaz és tökéletes vallás felépült: a *szeretnek* erős fundamentuma. Az Isten maga is végtelen szeretet, s mint ilyen, nekünk *édes Atyánk*. Ez a mennyei Atya előbb szeretett minket, mintsem mi azt tudtuk volna, s viszonzásul e nagy szeretetért, tőlünk is azt kívánja, hogy *őt szeressük*. De, ha az Isten, a mi édes Atyánk, akkor mi egymásnak *testvérei* vagyunk és úgy kell szeretnünk a mi felebarátainkat, mint testvéreinket. *Új parancsolatot adok nektek, hogy egymást szeressétek. Erről ismerik meg mindenek, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretitek.* (Jan. XIII. 34. 35.)

Új évi énekek: 67, 68, 69 dics. (össz. 3).

Virágvasárnapi: 92 ének a pr. é. k-ből, 70 dics. (össz. 3).

Nagypénteki: 73, 75 dics. 101, 102, 103 ének a pr. é. k-ből (össz. 5).

Nagyszombati: 104 ének a pr. é. k-ből (össz. 1).

Husvétii: 107 ének a pr. é. k-ből, 82, 76, 77, 78, 79, dics. (össz. 6).

Aldozó csütörtöki: 83, 84 dics. (össz. 2)

Pünkösti: 92 (arab sz.), 89, 90, 91, 92 (római sz.) dics. (össz. 5).

Adventi: 128 ének a pr. é. k-ből, 93, 94, 97 dics. és 137 ének a pr. é. k-ből (össz. 5).

Karácsoni: 143 ének a pr. é. k-ből, 96, 98, 99, 101 dics. (össz. 5).

Urvacsora osztás előtt: 156 dics. (össz. 1).

Urvacsora osztás alatt: 157, 160 dics. (összesen 2).

Urvacsora osztás után: 164 dics. 280 ének a pr. é. k-ből (össz. 2).

Urvacsora osztás után, délután: 165 dics. (össz. 1).

Konfirmációi énekek: 166, 169 (arab sz.) dics. és »Szent hitünkről . . .« kezdetű ének (össz. 3).

Reform. ünnepi: 174 dics. 313, 314 ének a pr. é. k-ből (össz. 3).

Hazafias ünnepi: 323 ének a pr. é. k-ből (össz. 1).

Tavaszi énekek: 181, 184 dics. (össz. 2).

Nyári énekek: 185, 186, 187, 188 dics. (össz. 4).

A keresztyén társadalom tehát ezen a belső viszonyon a szereteten épült fel. Miként az emberi szívekbe úgy az emberi intézményekbe a szeretetnek eme lelkét akarta Krisztus csepegtetni, hogy az hasson át és szenteljen meg mindent. Mert élet, fejlődés és előrehaladás csak ott lehet, a hol a szeretetnek eme lelke hatja át és szenteli meg az emberi szíveket és intézményeket.

De, ha az embereket és intézményeket vizsgáljuk, mégis igazat kell adnunk a pogány bölcsnek, ki azt állította, hogy a keresztyén vallás minden tökéletessége mellett sem tudott győzedelmeskedni a rossz felett. Mert, bizony magunk is láthatjuk a testi és lelki nyomort; láthatjuk a bűnnek rettentő pusztításait; láthatjuk az elégtelenség folyton szaporodó nagy táborát, kik a fennálló társadalmi renddel, tényleges viszonyokkal nincsenek megelégedve. A *közöny*, a *hitetlenség* a *szocializmus* mind közelebbről fenyegeti az anyaszentegyházat. A társadalom éhes és szomjas is. *Éhes*, testi javakra, földi kincsekre; *szomjas* új és megváltó igazságokra. A nép szeme kinyitott, gondolata, ismerete kibővült. Ma már nem lehet a pokol rettentő [kinjaival] elijeszteni, vagy rablánczokkal elnémítani, mint a babonás közép korban tette az egyház és a világi hatalom. Szükség azért, hogy a kik szeretjük egyházunkat, ragaszkodunk hitünkhöz: keressük, kutassuk a *bajnak okát*, hogy aztán *orvosságát* is nyujthassunk.

(Folyt köv.)

Vajda Ferencz.

Ősszi énekek: 190, 191, 192 dics. (össz. 3).
Téli énekek: 193. (össz. 1).

Év végén: 179 dics. 336 ének a pr. é. k-ből (össz. 2).

Különös alkalmiak:

- a) égháboru, csapás esetén: 210 dics.
- b) házasságkötéskor: 211 dics. (össz. 1.)
- c) tisztviselők megújításakor: 217 dics.
- d) templomszenteléskor: 218 dics. (össz. 1.)
- e) pap beiktatásakor: 219 dics. (össz. 1.)
- f) új orgona beállításakor: 221 dics. (összesen 1).

II. rész. Zsoltárok.

5, 8, 23, 25, 33, 42, 50, 61, 65, 75, 77, 84, 86, 90, 105, 130, 135, 138, 146 (össz. 19).

Függelék: Temetkezési énekek.

223, 224, 230, 233, 235, 237, 238, 240, 242, 244 dics. (össz. 10).

Mint hogy itt mindössze csak 10 temetési ének van, már pedig ilyenre 30—40 is volna szükség, szükségesnek tartom, hogy ezeknek száma szaporitassék, mert az énekeskönyv terjedelme ezzel együtt se lenne akkora, mint a jelenlegi. Így aztán az énekvezérek se lennének arra utalva, hogy kántorról-kántorra maradt, kétes értékű, sok módosításon átment, eredeti alakjából kiforgatott kinrim gyűjteményt használjanak. Ezt pedig — tekintettel az előítéletes megszokottságra és maradiságra, szóval a konzervativizmusra — a következőkép gondolom keresztül vihetőnek. Irjon össze minden kántor általa ismert több jó éneket és küldje be az egyházmegyei espereshez. Ezekből az egyházmegye válogasson össze a

Isten igéje.

— A gonoszak és az igazak háza. —

Péld. III. r. 33. v.

Van egy kedves, csendes kis hely, melylyel az egész világ gazdagsága nem ér fel. Ide térünk megpihenni, hogyha elfáradtunk, innen megyünk — új erővel — küzdelemről, küzdelemre, hogyha kötelességünk szólit. Azt hiszem, ti jól tudjátok ha nem mondanám is, hogy ez a hely, ez a kedves, ez a csendes kis hely: ez a mi hajlékunk, ez a mi kis házunk.

Tavasszal és nyáron, idejének javát a földmivelő nép, künn a mezőn tölti el, abban a nagy házban, melyet hatalmas istenikéz épített. De ilyenkor, mikor odalett a természetnek minden éke, disze; mikor bezárta tápláló kebelét a föld; mikor zajtalan és néma lett a határ; mikor csipős szél szalad végig az elszáradt tarlón és hideg esőcseppeket vág arcunkba: ilyenkor olyan jól esik ha fejünket van hol lehajtani, ha van egy csendes kis hely, mely megvéd az idő zordonsága ellen; ha van hajlékunk, házunk, melynek falai között örök tavasz virít számunkra szeretet fénylő napjában.

Figyelmünk, gondolatunk most, ősz végén, sokkal inkább irányul a házakra, az egyes családok lakóhelyére, mint máskor.

szükséghez képest 30—40 éneket és azt küldje be az ig. tanácshoz. Az így összegyűlt anyagból aztán azt csatolja az énekeskönyvhöz. Így lenne egy általános temetési énekeskönyvünk is, az énekvezérek pedig és a nép is az általuk ismert és használt temetési énekek közül sokat felfedezne ezek közt. Talán különösnek és hosszadalmasnak véli valaki ezt az eljárást? Világért sem az. Csak egy kis jó akarat kell hozzá, s 3—4 hét alatt össze lehet állítani.

Igaz, hogy az így módosítandó énekeskönyvben nem minden ember találná fel esetleg az ő kedves énekét (az általam nagyon kedvelt 16 zsoltár is pl. hiányzik), e tekintetben azonban utalok a jelenlegi énekeskönyv előszavában foglalt eme kijelentésre: » . . . a megszokottaknak előítéletek pártolói is feltalálják benne kedvelt énekeiket, s ha némi részben kívánalmaikat kielégítve nem látandják is, megnyugosznak azon, hogy mindeniknek ebbeli teljes kielégítést szerezni épen lehetetlen«.

Végül még csak egyet! Nem volna czélszerűtlen, sőt kívánatos volna az is, hogy a kántorok részére egy külön kiadás készítettessék, melyben az énekek dallama partitúrázva legyen (mint az pl. r. kath. egyháznál igen helyesen megvan). E tekintetben Bocsay Samu »Chorálkönyve« elfogadható lenne, mint a mely szép és egyszerű letételénél fogva bármelyik kántor által könnyen használható.

Ajánlom eme véleményemet az egyházak és irányadó körök figyelmébe.

Baczó Lajos, betfalvi ev. ref. pap

Isten azért hívott családi életre, hogy lelkünknek megnyugvását, békességét ott találjuk fel. Ennélfogva minden házban boldogság kellene lakozzék. Azonban a tapasztalat arról győz meg, hogy vannak olyan házak is, melyekben nincsen boldogság. A bölcs azt mondja: »*az Urnak átka száll a gonosznak házára: de az igazaknak lak-helyek megáldatik.*«

Kik gonoszak, milyen az ő házak?

A szó közönséges értelmében gonosz embernek az olyan embert nevezzük, aki embertársának életében, javai-ban — szándékosan — kárt tesz. Az ilyen embert üldözi a törvény és gonosz cselekedeteért méltó jutalomban részesíti. És nem az ilyenekről akarok szólni hiszen ezek a megromlásnak, a bűnnek sikamlós útján olyan mélyen aláüledtek, hogy onnan megtérésük a legkritikább esetben remélhető.

Bizonyára mindnyájan ismeritek az evangéliumban, a tá-lentumokról szóló példázatot. Abban mikor visszatér a gazda és számonkéri szolgálaitól a rájuk bízott kincseket, annak a szolgának, a ki elásta a neki adott egy talentumot és azt a egyet adta vissza neki, így szólt: *gonosz és rest szolga vagy.* Idvezítő Jézusunk és tanítása szerint tehát, nemcsak az a gonosz, ki gyilkol, lop, de gonosz az is, a ki hitetlen és a kegyelmes Isten által nekiadott erőt, tehetséget nem használja fel s a számára kijelölt helyen nem végzi el kötelességét.

Hol fontosabb a hit, felelősségteljesebb a kötelesség, mint a családi hajlékban. Hiszen az egyeseknek, a társadalom nagy egészének és az egész emberiségnek boldogsága, avagy boldogtalansága fundamentuma, abban a kicsiny házban rakatik le. És ha hirtelen végig járnók a házakat, benyitanánk kunyhók és paloták ajtóin, e fájdalom, keserves panaszban foglalnók össze tapasztalatainkat: vannak sokan a házakban gonoszak és restek! Én most az alapigében említett gonosz emberek alatt az ilyeneket értem és ezek házáról szólok.

Milyen is az ő házak? — Mint a haldokló természet: pusztá rideg, örömtelen. Mint a hajó, melynek meghalt kapitánya, letört vitorlája, szél-

vész hajtja erre és arra, míg sziklához csapja, hogy megrémült utasait örökre elnyelje feneketlen tenger. Nem is találunk eléggé sötét színeket, a romlásnak indult ilyen házak lerajzolására.

Az összeomló hajlék gerendáinak félelmes recsegése jelzi a vihar nagyságát. — A gonoszak és restek házának pusztulását hirdetik a kétségbe ejtő hangok, melyek onnan röppennek szét. Jajgat és sir ott, a hit, remény, szeretet, hűség, munkásság, becsületesség, józanság és jóllét, siratják sárba tiport jogukat, elveszített hatalmukat.

A férj szidalmazza a feleséget, a feleség a férjet, együtt a gyermekeket, éhez, rongyos gyermeköket. És mig halljuk e félelmes, retentő zürzavart és okát keressük: megcsendül fülünkben a bölcsnek ajkán keresztül Istennek beszéde: *az Urnak átka száll a gonoszak házára!*

Kik az igazak, milyen az ő hajlékuk?

Van-e közöttük igaz? Nem tudok, nem is akarok itélkezni. A mindenható Isten ismeri szívünket és lelkünket, majd megmér mindnyájunkat az ő kegyelmének mérlegén. De mégis, mikor olvasom az evangéliumban: »*az igazak fénylenek mint a nap.*« (Mát. 13. 43.), mikor hallom a zsoltáriró szavát: »*az igaz virágzik, mint a pálmafa és megnő, mint a Libánusnak czedrusa.*« (Zsolt. 92. 13.) Ugy tetszik nekem, hogy

az embert, a ki meghallgatja Istennek beszédét és azt meg istartja; a ki az Ur törvényében gyönyörködik éjjel és nappal; a ki elvégzi kötelességét, mely reábiztatott — a mi gyarló, véges emberi értelmünk szerint — igaznak nevezhetjük.

Annyi seb vérzik, annyi szem sir, zugolódó panasz annyi nyugtalan szívből kél: hogy egy szent erőnek jövetelét várjuk, mely ujá szülje az egész világot! Ez a szent erő az igazak lelkéből árad és uj alapra helyezi elsőbben a házat.

Milyen is az ő hajlékuk? — Mint ébredő természet: szép, kedves, örömteljes. Mint a hajó, melyet bölcs kormányosa, ép vitorlája biztos révbe röpitnek. — Alig is találunk eléggé fényes színeket, az igazak lakhelye boldogságának lerajzolására.

Ereszünk alatt a fészekben fecskepár lakott; csak egészen közletről lehetett hallani az anyamadar és fiának édes, boldog csevegését. Az igazak

A csikmádéfalvi emlék.

hajlékába be kell lépni, mert a boldogság nem kiabál ki az utcára, hogy láthassuk az isteni áldást, hallhassuk a lakók ajkáról — ezeket — a hálaadást. Itt hit, remény, szeretet, békesség, hűség, munkásság, becsületesség, józanság és jólét egymást ölelgetve mosolyognak diadalukon, mert ők uralkodnak a házban. Boldogság fénye ragyog szülők és gyermekek arcán, szeretet szava van mindeniknek ajkán, kölcsönösen egymást áldják és közösen a nagy Istent imádják! És minket elragad e nyönyörű látvány, s a mig keressük ennek okát, ismét megcsendül Istennek beszéde a bölcs ajkain által: *az igazaknak lakhelyük megáldatik!*

Az Urnak átka száll a gonoszak házára de az igazaknak lakhelyük megáldatik. Kivánatos, óhajtandó, szükséges, hogy a mi házunk legyen az igazak háza.

Széll Jakab,
ev. ref. lelkész.

Hazai krónika

— 1905. decz. 9. —

A képviselőház decz. 19.-ig volt elnapolva. Ez az idő mindjárt itt lesz: de kiegyezés még nincs. Br. Fejérváry a mult héten Bécsben járt, utját a képviselőház megnyitásával hozzák kapcsolatba. Némelyek tudni vélik, hogy a Házat még decz. 19. előtt ismét elnapolják; mások azt mondják, hogy föloszlatják és három hónap mulva új választások lesznek. Ez azonban mind csak találgatás.

Kossuth és az általános választói jog. A függetlenségi 48-as Kossuth-párt mindig hive volt az általános választói jognak. Már régi idő óta sürgeti, hogy a mai választási rendszert meg kell változtatni. A mostani küzdelemben az volt a Kossuth-párt álláspontja, hogy a nemzeti követelményeket a választói jogért nem szabad cserébe adni, vagy egészen elejteni. Kossuth Ferencz most azt írja, hogy a 48-as párt szilárdan áll a nemzeti követelmények mellett: de, ha a király jogot kínál a népnek, annak nem szabad utját állani. A 48-as párt sem akarja utját állani, éppen azért nevezzen ki a Felső alkotmányos kormányt és az által léptesse életbe az általános választói jogot. Kossuth cikke nagy fordulatot jelent a válságban.

A szócziálisták rombolnak. A mult hét egyik napján a szócziálisták nagy tüntetést rendeztek Budapesten. Megtámadták az ellenzéki lapok szerkesztőségét, és a mit csak kéznél kaptak mindent szétromboltak. A betűszedőket arra kényszerítették, hogy ellenzéki lapnál ne dolgozzanak. A szerkesztőség tagjai revolver sortűzet adtak a tüntetőkre, ezek visszalöttek. Sebesülés is történt. A rendőrség csak akkor érkezett oda, mikor a tüntetők elvonultak.

Főispánok lemondása. Az ujonnan kinevezett főispánok közül már több beadta a lemond-

dását, mert a vármegyék ellenállása miatt nem tudta az esküt letenni. Így, lemondott: gr. Csáky László Ugocsamegye főispánja; gr. Teleky László Kolozs- és br. Szentkereszt Pál Csikmegye főispánja. Egy pár megyében ismét fegyveres erővel tehetette le a főispán az esküt.

Egyházi élet.

Beteg ágyban. Szakács Áron székelyudvarhelyi egyházunk buzgó tagja már hónapok óta terhes betegen fekszik. Szerettei aggódó szívvél állják körül beteg ágyát, s mig szemükbe egy-egy könnycsepp lopózik: ő fájdalomra Istennél keres gyógyító balzsamot. A napokban urvacsorát is vett, s ezen alkalommal 10 koronát adott át nekünk, hogy a mellé még gyűjtsünk és a *beteg részére* vásároljunk egy külön urasztali kelyhet. Adományát a legmelegebb köszönettel nyugtázzuk és óhajtása szerint fogunk eljárni. Az igaz keresztényen beteg ágyában sem tagadja meg magát. Székelyudvarhely 1905. decz. 6. Vajda Ferencz ref. pap.

Nyilvános köszönet és nyugtázás. Holstein Simonné egy ivet indított meg, melyen kegyes adományokat gyűjtött, székelyudvarhelyi egyházunkban a betegek részére beszerzendő urvacsorai kehelyre. Fáradságát a jó Isten megkoronázta, mert a vallásos hit 51 kor. 90 fillért gyümölcsözött. A nemes szívé adakozók a következők: Holtstein Simonné 1 kor., Kassay Dénes 1 k., Szigety Dénes 50 f., Ferenczi Károlyné 1 k., öz. Koréh Gergelyné 4 k., öz. Szabadi Ferenczné 4 k., Fernengel Gyuláné 2, Csató és Kuhn 2 k., Benedek Béláné, Ferenczi István, ifj. Kassay F. Albert, Vetési Imre, Verestói Dánielné, ifj. öz. Kassay Jánosné, Bodrogi Áron 1—1 kor., Walter Vilmosné 2 k., Biró János 40 f., Szentpéteri Józsefné 1 k., Sepsi Lajosné 50 f., Kertész Albert 80 f., Szalai őrsvezető 1 k., Bodrogi István 1 k., Ambrus Pálné 40 f., Veres Dénes 40 f., öz. Kassay Imréné 60 f., ifj. Veres György 40 f., öz. Válcsik Józsefné 1 k., Losdorfer Emilné 1 k., Bodrogi Dénes 60 f., Bodrogi Samu id. 80 f., ifj. Asztalos Lajos 40 f., Sepsi Béla 40 f., öz. Györfi Ferenczné 40 f., Miklós Gergelyné 50 f., Bogács Istvánné 40 f., Szentes Árpád 1 k., Sándor Aron 1 k., Kézmárki Mór 1 k., öz. Kovács Györgyné 40 f. Summ Frigyes 40 f., Szőnyi Lina 1 k., Máté Róza 60 f., ifj. Ferenczi Ferencz 1 k., Fischer Ferenczné 1 k., Vetési József 80 f., Némethi Gyula 60 f., Sós Józsefné 2 k., Kandó Istvánné 1 k., Pap Antalné 1 k., Lányi Imréné 1 k., öz. Sándor Ferenczné 1 k., Demeter Ákos 60 f. Összeg 51 k. 90 fillér. Fogadják az áldozatkész adakozók a ref. egyház hálás köszönetét. Székelyudvarhely 1905. decz. 6. Vajda Ferencz ref. pap.

Egy haldokló ifju végsóhaja.

Istenem! Istenem
Mégis meg hagysz halni?
Mindent a mi kedves
Mindent itt kell hagyni!
Nincs mentség hiába . . . .
Mert te így akarsz,
Legyen meg szent Atyám
A te akaratod

Vég óráim nincs messze
Nagy ut áll előttem
Isten veletek mind
Kiket itt szerettem.
Oh nehéz búcsuzni!
Oh nehéz megválni!
De Isten és a hit:
Meg fog vigasztalni.

Nem válunk örökre:
Kik egymást szeretik,
Krisztusunk azt mondta:
Ott egymást föllelik.
Azért hát úgy legyen
A mint te akarsz,
Legyen meg jó Atyám
A te akaratod.

Gondoljatok reám
S éljék szívetekben
A viszontlátásig —
Majd egyszer — oda fenn
Életem bevégezett
Az Ur így akarta.
Ő bölcsen tudja mért?
Legyen akaratja.

Csiszár Mariska.

Hasznos tudnivalók.

Az alma eltartása orosz módon. Az oroszok az almát következő sajátságos módon tartják el: az érett ép gyümölcsöt tisztára megmossák, miután újra megszáradt, tiszta hordócskába rakják, míg egészen tele lesz, akkor leöntik sós vízzel, úgy, hogy ez a gyümölcsöt egészen fedje. Ekkor befenekelik a hordócskát, és míg a fagyos idők be nem állanak, beteszik a jégverembe, aztán más valami hideg helyre. Az említett sós víz úgy készül, hogy 25 liter vízben egy közönséges ivópohárnyi sót oldanak fel, az egészet felforralják s miután megint lehült, ráöntik az almára. Némelyek a 25 liternyi ivóvízhez egy kiló rozs- vagy buzalisztet is kevernek, a mi az almának savanyu ízt kölcsönöz, mások pedig, a kik inkább édesíteni akarják az almát, a liszt helyett mézet vagy cukrot kevernek a sós vízhez.

A gyümölcs szállítása fagyos időben. Hideg időben könnyen megfagy a szállított gyümölcs, mit hogy elkerüljünk, töltsük meg a szállításra használt kosár vagy láda oldalait, fenekét egy ujjnyi vastagon mohával vagy közönséges ócska papirossal s így rakjuk belé a gyümölcsöt, aztán

felül is ugyanilyen módon burkorkozzuk be. Ha azonban mohát használunk, még ezt is be kell fedni papirossal. Így nagy hidegben sem fog megfagyni a gyümölcs. Ha azonban a gyümölcs megérkezett, akkor pár napig fűtetlen helyiségben, pinczében, vagy olyan helyen kell azt tartani felbontatlanul. Soká felbontatlanul hagyni azonban szintén nem szabad, mert megpenészednék s rothadásnak indulna.

Fagyott zöldség és gyümölcs. A fagyott gyümölcsöt s zöldséget jóvá tehetjük a következőképen. A fagyott növényt és gyümölcsöt olyan hideg vízbe tesszük, melyet hóval és sóval vegyítettünk; hűvös helyre állítjuk, a vizet négy óra múlva leöntjük róla, s a zöldséget, gyümölcsöt szellős helyen megszáritjuk. A gyümölcsöt legjobb kendővel megszáritani s oda tenni el, ahol a megfagyástól óva van.

A virágcserepek téli gondozása. Télen gyakran megtörténik, hogy az ablakba állított virág, mely teljesen egészséges, egyszer csak hirtelen, minden látható ok nélkül, elhervad. Ennek oka pedig az, hogy valamely ablakrészen át hideg légvonal szabadul be, mely a cserépben levő földet s ez által a gyökereket is úgy lehűti, hogy azok, mint télen künn a szabadban, működésüket megszüntetik. A levelek azonban, melyek a szoba melegebb levegőjében vannak, működnek tovább s az előbb felszitt nedvességet elpárologtatják. Ugy de a működni megszűnt gyökerek most már nem adhatván fel több vizet, a hervadásnak be kell következni. Hogy hát ezt meggátoljuk, egyszerűen a gyökerek kihülését kell meggátolni azáltal, hogy a cserepet beljebb tesszük onnan, valami alkalmasabb helyre, ahol a légvonal nem éri, vagy legczélszerűbb úgy cselekedni, hogy a cserepet egy nagyobb üres cserépbe álitjuk bele s a két cserép között mohával kitöljük. Kivált kis cserepeknél ez ajánlatos, mert ezekben a föld nagyon hamar ki szokott hűlni.

Mai képünkhöz.

Csikmegye közönsége márványoszlopot állított Csikmádéfalván az 1764-ik évi mészárlás emlékére, amikor Bukov osztrák tábornok kétszáz székelyt felkoncizoltatott. A szép obeliszk azon a helyen áll, ahol a vértanukat eltemették. Az oszlop felirása ez:

SICULICIDIVM
1764 JANUÁR 7.
A HATÁRŐRSÉG ERŐSZAKOS
SZERVEZÉSEKOR
MÁDÉFALVA HATÁRÁBAN
1764 JANUÁR 7-én
HAJNALBAN A CSÁSZARI
KATONASÁG ÁLTAL
VÉDTELENÜL LEKASZABOLT
CSIK- ÉS HÁROMSZÉKI 200
SZÉKELY VÉRTANU EMLÉKÉ-
RE AKIK AZ ŐSI SZABAD-
SÁGÉRT VÉREZTEK EL.
EMELTE AZ UTÓDOK HÁLÁS
KEGYELETE.

Vegyes hírek.

A magyar-lengyel testvériség emlékünepe. A mult vasárnap délelőtt folyt le az ifjuság magyar-lengyel emlékünnepe Budapesten a Vigadó nagytermében, melyet több ezer főre menő közönség zsufolásig megtöltött. Az ifjuság és a budapesti lengyel-egylet lobogóik alatt jelentek meg. A közönség a lengyel ifjuság küldöttjét, Filasiewicz Szaniszlót, aki lengyel nemzeti öltözetben jelent meg, rendkívül meleg ünneplésben részesítette. Az ünnepség a Himnusz éneklésével kezdődött. Ezután Ábrányi Emil költeményét szavalta Győző Lajos, Majd Mészáros Lajos tárogatón nagy hatással Rákóczi kesergőjét adta elő. Utána Filasiewicz Szaniszló, a lengyel ifjusági egyesületek szövetségének elnöke, lépett az emelvényre. Lengyel nyelven tartott beszédében, melyet Kovács Ernő orsz. képviselő tolmácsolt, többek között elmondta, milyen volt a magyaroknak legutóbbi leMBERGI útja, megczáfolta azon hireszteléseket, mintha a magyarokat inzultálták volna. Végül éltette a lengyel-magyar testvéri egyesülést. Beszédét a közönség zajos ovációkkal fogadta. A program többi pontja is igen fényesen sikerült.

A csendőrség új fegyverei. A magyar csendőrség szervezésekor a csendőrlegénységet a Kropacsek-féle ismétlő-fegyverrel szerelték fel. E fegyvereket most 24 évi használat után beszedik a csendőrségtől és helyébe Manlicher-féle tartályfegyvereket kapnak.

Szétlépték a farkasok. A téli idő még be sem állt, a farkasok mégis megkezték már garázdálkodásukat. Kelemen András maroskereszturi gazdát a farkasok szétmarczangoltak. Kelemen két társával fáért ment a közeli erdőbe. Az erdőben azonban elváltak egymástól és kiki a maga dolga után látott. Munkaközben Kelemen több farkas támadta meg. A szerencsétlen ember nem tudta magát a farkasoktól megvédeni s mig kiáltására társai segélyére siettek, rettenetesen összemarták. A farkasokat Kelemen társai elűzték ugyan, de őt magát már nem tudták megmenteni. Haldokolva lakására akarták vinni, utközben azonban meghalt. A farkasokra hajtvadászatot fognak tartani.

Rablógyilkosság. Szeliscse Nagyszében melleti községben vasárnap este Maran Mária özvegy asszonyt meggyilkolva találták ágyában. Ugyancsak halálosan megsebesítve találták meg az udvaron a háznak öreg nőcselédjét. Az ismeretlen tettes az összes zárat feltörte és minden elvihetőt elrabolt.

Egy örült apa rémtette. Német Ferencz izsáki lakos, azzal rémitette feleségét és öt gyermekét, hogy reájuk gyujtja a házat. Felesége réműlve vette észre, hogy férje megörült és kész rémes gondolatát megvalósítani. Hirtelen maga köré gyűjté gyermekeit s menekülni akart. Az örült ember azonban utána rohant és legkisebb gyermeket, a három éves kis Mariskát kiszakította anyja védő karjaiból: Ez a legkedvesebb az Isten előtt! Ezt feláldozom, mert ő parancsolta — kiáltá az örült ember, miközben a szerencsétlen

gyermeket lakásába vitte és azután rágyujtotta a házat. Az ártatlan áldozat szénné égett.

Vizbetult asszonyok. Radnót községben — halálós végű szerencsétlenségnek volt tanuja a lakosság nagy része. Két asszony át akart kelni Medgyesfalvánál a Maroson. Egy kis lélekvesztőbe ültek, amely mellett egy komp kötelei voltak. Az asszonyok be is száltak a csónakba s a Maroson keresztül huzott komp kötele mellett megindultak. Egy darabig sikerült is nekik az átkelés, de egyszer mindketten eleresztették a kötelet s a most megduzzadt Maros árja magával ragadta a szerencsétlen két asszonyt, kik kétségbeesetten kiáltottak segítségért. Ez azonban nem érkezett semmi oldalról s őket az ár vitte szédületes gyorsasággal lefelé. A radnóti uradalmi gáton gyorsan surrant le a csónak, Az iszonyu jajveszékésre figyelmesek lettek a község lakói a kimentek a Maros partra, ahol láthatták a két szerencsétlen asszonyt, próbálták megmenteni, de a folyton keringő hullámok időközben felfordították a kis lélekvesztőt s a két asszony százakra menő tömeg szemelátára vízbe fult.

Pásztóhy Ákos a zombori egyház gondnokát mély gyász érte édes anyja Pásztóhy Albertné szül. Csongrádi Mária életének 79 évében 1905 nov. 26-án elhunyt. Temetése nov. 28-án d. u. volt a testvérek és a nagy rokonság és a vidék nagy részvéte mellett. Hidalmási Kovács Ödön tartott beszédet a háznál, a családi sirkerben Pataki Gyula, ki második ily szolgálatában mutatta meg hivatása egész lelki erejét, gyönyörű megható beszédében.

Isten prófétája. A Charleroi (Belgium) melletti Ressaixben néhány hét óta óriási feltűnést kelt egy Jules Buisseret nevű bányamunkás. Buisseret, akiről még nem sikerült a hatóságok, nak megállapítani, hogy örült-e vagy szédelő, Isten prófétájának adja ki magát és rögtöni gyógyulást ígér a nagy számban hozzá zarándokoló betegeknek. Az »Isten prófétája« díjazást nem fogad el gyógyításáért, de a szomszéd szobában ki van téve a tányér, ahova a hívők, önkéntes adományait helyezik. A napi jövedelem néha ötszáz frankra rug. A zarándokló tömeg vakon hisz Buisseret csodakuráiban és többször előfordult, hogy orvosokat, akik őt megakarták vizsgálni, elűzték. Sokan épen azért azt hiszik, hogy Buisseret csak játszsza a szentet, de tulajdonképen csak pénzt zsarol ki a hiszékeny emberektől. Mindazáltal a hatóságok örülnek tartják és már intézkedtek, hogy beszállítsák egy elmeegógyítóintézetbe.

Protestáns könyvek karácsonyi és ujévi ajándécul. A közeledő ünnepek alkalmából felhívjuk olvasóink figyelmét Vaday József evangéliumi szellemű könyveire, a »Protestáns Jellem« és »Protestáns Lelkület« című kötetekre, melyek hithűséget, hazafias jellemet és igazi protestáns gondolkozást csepegtetnek az ifjuság lelkébe. Ugy olcsóságuk, mint beltartalmuknál fogva megérdemlik a pártolást. Megrendelhetők a szerzőnél Nagyváradon a Prot. Lelkület 80 fill., 1 kor. és 1 kor. 30 fill. a Prot. Jellem 1 kor., 1 kor. 30 fill. és 1 kor. 80 fill. továbbá 2 koronás diszkötésben.